

”SE VOI OLLA JONKUN MIELESTÄ KIVA LÄPPÄ”

Nuoret ja vihapuhe

Ammattikorkeakoulututkinnon opinnäytetyö

Visamäki, sosiaalian koulutus

Syksy, 2018

Kati Tuppurainen

Sosionomi AMK
Visamäki

Tekijä	Kati Tuppurainen	Vuosi 2018
Työn nimi	”Se voi olla jonkun mielestä kiva läppä” - Nuoret ja vihapuhe	
Työn ohjaaja	Outi Välimaa	

TIIVISTELMÄ

Vihapuhe on puhuttanut ihmisiä paljon viime vuosina ja se on löytänyt tiensä myös nuorison käyttämään kieleen. Vihapuhe on käsitteenä hyvin tulkinnanvarainen ja sen vuoksi sen määrittely on haasteellista. Keskeisimmät piirteet ovat kuitenkin selvästi eroteltavissa: kyseessä on loukkaavaa ilmaisu, jolla halutaan satuttaa ja rajoittaa toisen ihmisen elämää.

Opinnäytetyön tavoitteena oli kuulla nuorisokeskusnuorten ajatuksia ja kokemuksia vihapuheesta sekä selvittää minkälaisissa ympäristöissä he ovat siihen törmänneet. Tavoitteena oli myös selvittää, kohtaavatko nuoret vihapuhetta nuorisokeskuksilla ja puututaanko siellä siihen. Tämä on tärkeää tietoa nuorisotyön ja nuorisokeskuksilla tehtävän työn kannalta.

Opinnäytetyö on laadullinen tutkimus, jossa tehdään kategorialähtöistä analyysia sekä erilaisia luokitteluja, jotka mahdollistavat ihmisten käyttämän kielen sisältöjen tarkastelun. Aineistonkeruumenetelmänä käytettiin teemahaastattelua. Opinnäytetyön tilaajana toimi Tampereen kaupungin liikunta- ja nuorisoyksikön nuorisopalvelut ja haastattelut toteutettiin heidän ylläpitämillään nuorisokeskuksilla.

Tutkimuksen perusteella nuoret kokivat, että vihapuhetta ilmenee erityisen paljon kaupungin keskustassa, ostoskeskuksissa sekä erilaisissa sosiaalisissa medioissa. Huolestuttavaa oli tyttöjen kokeman seksistisen vihapuheen määrä. Tutkimustulosten mukaan vihapuhetta oli koettu myös nuorisokeskuksilla, mutta siihen oli puututtu, mikäli ohjaajat olivat asiasta tietoisia.

Avainsanat Vihapuhe, rasismi, nuoriso, kategoria-analyysi.

Sivut 32 sivua, joista liitteitä 2 sivua

Degree Programme in Social Services
Visamäki

Author	Kati Tuppurainen	Year 2018
Subject	"Some might think it's a funny joke"- Youth and Hate Speech	
Supervisor	Outi Välimaa	

ABSTRACT

Hate speech has become a hot topic in the public discourse in the recent years. Hate speech has also encroached on the ways the young people communicate. As a concept hate speech can appear very ambiguous, which can make it difficult to define. Still, the most central characteristics of hate speech are easily distinguished; offensive expressions with an intent to hurt and constrain the lives of other people.

The goal of this thesis was to document the hate speech related thoughts and experiences of teenagers frequenting the youth centers, in order to map out the locations and circumstances of the inappropriate episodes. Do the teens witness incidents of hate speech at the youth centers? If so, does anyone intervene? The answers are pertinent to the youth work done in youth centers.

This thesis is a qualitative study using category based analysis and different types of classifications. The categories make it possible to study the content of the language people are using. The material for the study was collected by using theme interviews. The thesis was commissioned by the Sports and Youth Services of the city of Tampere. The interviews were carried out at the youth centers run by the city of Tampere.

According to the thesis, the youth felt that hate speech occurs especially in the city center, in the shopping malls and in the social media. The amount of sexist hate speech experienced by the girls was especially alarming. Similar behavior was also evident at the youth centers, yet the youth workers would interfere as long as they were aware of what was happening.

Keywords Hate speech, racism, youth, category analysis.

Pages 32 pages including appendices 2 pages

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	1
2	TUTKIMUKSEN TAUSTA	2
3	TIETOPERUSTA.....	2
3.1	Tutkimustehtävä ja tutkimuskysymys.....	3
3.2	Peruskäsitteet.....	4
3.3	Vihapuhe	4
3.3.1	Viha ilmiönä ja tutkimusten valossa.....	6
3.3.2	Vihapuheen vaikutukset	7
3.4	Nuoruus.....	8
3.5	Nuorisokeskustoiminta	9
3.6	Sosiaalinen media.....	9
3.7	Teemahaastattelu	10
4	TUTKIMUKSEN TOTEUTUS JA AINEISTO	11
4.1	Aineistonkeruun menetelmät ja eettisyys	11
4.2	Aineistonkeruun haasteet	12
4.3	Aineistoanalyysi.....	12
5	TUTKIMUSTULOKSET	13
5.1	"Niitä sanottiin terroristeiks" - Ilmenemismuodot	14
5.2	"Sä et varmaan oo tyttö" - Kohteet	16
5.3	"Se niinku tunkeutuu joka paikkaan" - Ilmenemispaiikat.....	17
5.4	"Joukossa on helppo huudella" - Vihapuhetta käyttävät	18
5.5	"Mä tiän et siihen puututaan siellä" - Nuorisokeskustoiminta.....	20
5.6	"Pyrittäs niinku ennakkoluuloja vähentämään" - Hyvät toimintamallit.....	21
5.7	"Se vaivaa edelleen" - Tunteet.....	22
5.8	"Oon ollut aika paha suustani" - Nuoren oma toiminta	23
6	JOHTOPÄÄTÖKSET	23
7	POHDINTA.....	25
	LÄHTEET.....	28

Liitteet

Liite 1 Tutkimussuostumuslomake huoltajalle

Liite 2 Tutkimussuostumuslomake

1 JOHDANTO

Opinnäytetyön aiheena ja tutkimuksen kohteena ovat nuorisokeskusnuorten ajatukset ja kokemukset vihapuheesta. Tarkoituksena on saada ajantasaista tietoa siitä, millä tavoin ja minkälaisissa ympäristöissä nuoret vihapuheeseen törmäävät. Vihapuhe satuttaa, kuten kaikenlainen kiusaaminen ja myös se voi jättää syvät jäljet nuoreen. Jotta vihapuheeseen voidaan puuttua, pitää ensin ymmärtää miten ja missä nuoret sitä kokevat.

Oikeusministeriön (2016) teettämän tutkimuksen mukaan vihapuhe saa aikaan turvattomuuden tunnetta, mutta silti valtaosa vihapuhetta kokeneista ihmisistä ei ilmoittanut tapahtuneesta viranomaisille, koska he kokivat, ettei asialle tehdä mitään. Viimeisimmän kouluterveyskyselyn (THL 2017a) tulokset kertoivat samansuuntaisista ajatuksista nuorten parissa. Valtaosa nuorista koki, etteivät koulujen aikuiset puutu kiusaamisen eri muotoihin. Tällaiset huomiot tekevät tutkittavasta aiheesta ajankohtaisen ja merkittävän. Kuinka paljon vihapuhetta jää ilmoittamatta eri toimintaympäristöissä, jos nuoret kokevat siitä puhumisen turhaksi?

Tutkimuksen tarkastelun kohteena olevia toimintaympäristöjä, joissa vihapuhetta voi ilmetä, ovat muun muassa nuorisokeskukset ja Internetin sosiaaliset mediat. Erityisesti sosiaalisen median merkitys korostuu vihapuhetta tutkittaessa, kun nuorten välinen yhteydenpito tapahtuu pääosin sen kautta ja älykännykät kulkevat tiukasti heidän mukanaan paikasta toiseen. Sosiaalinen media luo myös haasteita kasvattajille, koska sen valvominen on vaikeaa.

Vihan ilmaiseminen sanallisesti tai sanattomasti on arkipäivää ja se koskettaa ihmisiä ympäri maailman. Viime vuosien muotisanaksi nousseen vihapuheen sisältöjä on pohdittu niin mediassa kuin politiikassakin ja sille on pyritty määrittämään rajoja sananvapauden rinnalle. Neuvosen (2015, 28) mukaan rajanvetoa helpottaa se, kun ymmärretään ettei kenenkään perusoikeudeksi voida luokitella minkäänlaista väkivaltaan yllyttämistä tai sillä uhkailua. Usein vihapuhe ei kuitenkaan pidä sisällään väkivallan uhkaa, vaan kyse on tiettyjen ihmisryhmien tai yksilöiden solvaamisesta ja panettelusta. Vihapuheen tarkoituksena on siis satuttaa, uhata ja vähentää toisen ihmisen arvoa sekä oikeuksia.

Opinnäytetyön yhteistyötahona ja tilaajana toimii Tampereen kaupungin liikunta- ja nuorisoyksikön nuorisopalvelut. Tutkimusta varten haastateltavat nuoret ovat heidän avoimen nuorisokeskustoiminnan asiakkaita. Tutkimusaineisto koostuu teemahaastatteluiden kautta saaduista vastauksista ja kyseessä on kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus.

2 TUTKIMUKSEN TAUSTA

Opinnäytetyö antaa mahdollisuuden yhdistää työtäni nuoriso-ohjaajana Tampereen kaupungin nuorisopalveluissa sekä aiempaa tietämystäni vihapuheen maailmasta. Valmistuin yhteisöpedagogiksi keväällä 2013 ja tutkin silloin opinnäytetyössäni vihapuheiden retoriikkaa ja ilmenemistä suomi24.fi -Internetsivustolla. Käsittelin opinnäytetyössäni myös vihapuheen ja sananvapauden välistä ongelmallisuutta sekä rajanvedon haasteellisuutta. (Tuppurainen 2012.) Maailma oli jo tuolloin menossa huolestuttavaan suuntaan ja sen vuoksi on kiinnostavaa tehdä eräänlainen päivitys edelliseen tutkimukseeni liittyen, mutta tuoden siihen mukaan nuorisotyön näkökulmaa sekä nuorten kokemuksia ja ajatuksia vihapuheesta.

Vihapuhe on sanana melko uusi, mutta ilmiönä vanha. Ihmiset ovat kautta aikojen ilmaisseet vihaa ja suvaitsemattomuutta suullisesti, kirjoitusten tai kuvien kautta. Jokisalonen ja Simolan (2010, 95) mukaan nopeasti ympärillä muuttuvan maailman lieveilmiöitä ovat muun muassa väkivallan, rasismin ja syrjinnän lisääntyminen. Rasismi- ja vihakirjoittelun yleistyminen kertoo myös ihmisten asenteiden jyrkkemisestä erilaisuutta kohtaan. Vihapuheen käyttöä puolustellaan usein sananvapaudella tai huumorilla. Erityisesti nuoret vetoavat huumoriin, kun ovat sanoneet jotain sopimatonta.

Erilaisten sosiaalisten medioitten ja -sovellusten rooli on suuri lasten ja nuorten elämässä. Sosiaaliset kanavat mahdollistavat monipuolisen yhteydenpidon ystäviin sekä tuottavat monenlaisia virikkeitä ja hyödyllisiä palveluita. Ongelmana ei useinkaan ole Internetin aktiivinen käyttäminen, vaan se, että lapset ja nuoret hakeutuvat tai joutuvat vääränlaisen ja haitallisen viihteen ja tiedon äärelle. (Haasio 2016, 15.) Näitä sosiaalisia kanavia hyödynnetään myös nuorisotyössä ja sen vuoksi on erityisen tärkeää, että myös nuorten parissa työskentelevät tietävät ja tuntevat sosiaalisten sovellusten riskit ja mahdollisuudet.

Nuoriso-ohjaajan työn kannalta ajantasaisen tiedon saaminen näistä aiheista, on erittäin merkittävää ja saatu tieto palvelee myös työnantajaani ja opinnäytetyön tilaajaa, Tampereen kaupungin nuorisopalveluita. Tutkimustulosten pohjalta on mahdollista miettiä nuorisokeskustoiminnan kipuhohtia sekä potentiaalisia kehitystarpeita ja toimintamalleja.

3 TIETOPERUSTA

Opinnäytetyön keskeisiä käsitteitä tutkitaan kvalitatiivisesti eli laadullisesti. Kvalitatiivisen tutkimuksen lähtökohtana on kuvata todellista elämää mahdollisimman kokonaisvaltaisesti ja huomioiden elämän moninaisuuden. Tutkimustavassa keskitytään ilmiöiden ja aineiston yksityiskohtien

tarkasteluun, ei niinkään teoriaan tai hypoteeseihin. Kvalitatiivinen tutkimus antaa myös joustovaraa ja tutkimuksen suunnitelmia voidaan tarvittaessa muuttaa olosuhteiden mukaisesti. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2014, 161 – 164.) Nämä ovat erityisen tärkeitä tekijöitä, kun tehdään tutkimusta nuorten parissa.

Kvalitatiivinen tutkimusmenetelmä sisältää paljon erilaisia lähestymistapoja sekä keinoja, joilla aineistoja voidaan kerätä ja analysoida. Tämän vuoksi se on hyvin monitieteellinen ja monipuolinen tapa tutkia. Tämän tutkimusmenetelmän keskiöön nousevat erilaiset merkitykset ja elämämaailman tutkiminen. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006.) Kvalitatiivista tutkimusmenetelmää voidaankin kutsua ymmärtäväksi tutkimukseksi, koska sen kautta tutkittavasta asiasta on mahdollista saada syvällisempi ja kokonaisvaltaisempi käsitys (Tuomi & Sarajärvi 2011, 28 - 29).

Opinnäytetyö on siis pääosin kvalitatiivinen, mutta siitä voidaan löytää myös kvantitatiivisia eli määrällisiä piirteitä, kuten ikäjakauman selvittämistä ja havaintojen taulukoimista. Alasuutarin (2007, 203) mukaan laadullista aineistoa voidaan analysoida myös määrällisillä suhteilla, mutta se edellyttää riittävän suurta otantaa. Tämän vuoksi tutkimuksessa keskitytään kvalitatiiviseen lähestymistapaan.

3.1 Tutkimustehtävä ja tutkimuskysymys

Opinnäytetyön tavoitteena on tutkia, ilmeneekö nuorisokeskusnuorten elämässä vihapuhetta ja jos ilmenee, niin missä määrin, millä tavoin ja min-kälaisissa toimintaympäristöissä. Nuoret pääsevät itse kertomaan ajatuksiaan vihapuheesta ja siihen liittyvistä teemoista. Vihapuhe on aiheena liian laaja tähän tutkimukseen, mutta kun sitä tutkitaan nuorisotyön ja nuorten elämän näkökulmasta, syntyy aiheelle selvät rajaukset. Tutkimuksen keskiössä ovat nuoret ja heidän kokemuksensa vihapuheesta. Kuka puhuu vihapuhetta, keihin se kohdistuu, missä sitä ilmenee ja onko se ulkopuolelta tulevaa vai itse tuotettua? Kun tähän lisätään vielä rajaus nuorisokeskuksilla käyvistä nuorista, saadaan tutkittavaksi pienempi nuorisojoukko. Varsinainen tutkimuskysymys kuuluu: mitä nuorisokeskusnuoret kertovat vihapuheesta?

Tutkimuksella halutaan myös saada tietoa siitä, ovatko haastateltavat nuoret kohdanneet vihapuhetta Tampereen kaupungin nuorisokeskuksilla ja onko vihapuheeseen puututtu siellä. Asiaa tiedustellaan nuorilta vihapuheen ilmenemiskaikkojen yhteydessä eli se toimii haastattelukysymysten alateemana. Kyseinen tieto on hyödyllinen myös työn tilaajalle.

Oikean tutkimuskysymyksen löytäminen on tärkeää, koska se auttaa laatimaan toimivat suuntaviivat tutkimukselle ja sen avulla on helpompi päättää, mitä asioita tutkimusaineistosta poimitaan mukaan ja mitä jätetään pois. On parempi saada perusteellisempaa tietoa kapea-alaisemmasta osa-

alueesta kuin vain raapaista pintaa jostakin laajasta ilmiöstä. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006.)

3.2 Peruskäsitteet

Tämän tutkimuksen peruskäsitteitä ovat vihapuhe, nuoruus, nuorisokeskustoiminta, sosiaalinen media ja teemahaastattelu. Hirsjärven ym. (2014, 154 – 157) mukaan omat käsitteet olisi hyvä ymmärtää mahdollisimman monitahoisesti ja syvästi. Useimmiten käsitteet selviävät ja selkenevät, kun tutkimukselle on valittu teoreettinen konteksti. Irrallisia ja mekaanisia määritelmiä tulisi välttää.

Hirsjärven ja Hurmeen (2008, 66 - 67) mielestä peruskäsitteitä olisi hyvä eritellä vielä yksityiskohtaisemmin, erityisesti haastattelututkimusta tehtäessä. Käsitteistä voidaan laatia teema-alueuetteluita, joiden avulla niille saadaan alakäsitteitä tai -luokkia, jotka ovat yksityiskohtaisempia ja pelkistetympiä kuin peruskäsitteet sinällään. Teema-alueisiin on hyvä jättää väljyyttä, jotta tutkittavaa ilmiötä päästäisiin näkemään mahdollisimman laaja-alaisesti.

Peruskäsitteet toimivat tutkimuksen pintasisältönä, joita on teemojen kautta mahdollista päästä tutkimaan pintaa syvemmältä. Tämän tutkimuksen nousevia teema-alueita ovat rasismi, kiusaaminen, suvaitsemattomuus, toimintaympäristöt, aikuisten rooli, vuorovaikutus, tunteet, toimintamallit ja nuorisokulttuurit. Näiden teemojen kautta käsitteet avautuvat enemmän ja tuovat haastattelutilanteeseen joustovaraa sekä tilaa nuorten omille ajatuksille.

3.3 Vihapuhe

Vihalla ilmaistaan äärimmäisiä inhon ja vastenmielisyyden tunteita. Vihapuhe voidaan puolestaan nähdä kielen käyttönä, jonka kautta vihaa ja suvaitsemattomuutta ilmaistaan toisia ihmisiä kohtaan. (Post 2009, 123 – 124.) Suomen lainsäädännössä ei erikseen määritellä vihapuhetta, koska se on koettu liian tulkinnanvaraiseksi käsitteeksi. Sille ei ole löytynyt myöskään kansainvälisesti hyväksyttyä määritelmää ja tämän vuoksi vihapuhetta lähestytään usein ihmisoikeuksien näkökulmasta; rasistiset ja vihamieliset teot nähdään loukkaavan ihmisoikeuksia ja uhkaavan demokration perusteita sekä oikeusvaltion periaatteita. (Neuvonen 2015, 15, 19 – 21.)

Useat kansainväliset sopimukset ja julistukset pitävät sisällään erilaisia syrjinnän kieltoja muun muassa rodun, uskonnon tai alkuperän perusteella. Suomen valtiokin on osaltaan sitoutunut noudattamaan näitä sopimuksia. Suomen perustuslaissa myös turvataan oikeus elämään ja henkilökohtaiseen vapauteen, yhdenvertaisuuteen, uskonnonvapauteen sekä koske-

mattomuuteen ja turvallisuuteen. Vihapuheen kieltämistä kuitenkin rajoittaa sananvapaus, jonka myötä ihmisillä on oikeus ilmaista ja julkistaa tietoja, mielipiteitä tai muita viestejä muiden sitä estämättä. (Neuvonen 2015, 15, 19 – 21.)

Tampereen yliopiston COMET-tutkimuskeskus määritteli tutkimuksensa pohjalta vihapuheeksi sellaiset ilmaisut, joilla halvennetaan ja leimataan erilaisia vähemmistöryhmiä ja voidaan yllyttää väkivaltaan heitä kohtaan. Euroopan neuvoston ministerikomitean mukaan vihapuheella yllytetään, levitetään, edistetään tai oikeutetaan rotuvihaa, antisemitistiä, muukalaisvihaa tai muunlaista vihaa, jonka perustana on suvaitsemattomuus. Vihapuheesta tulee rangaistavaa silloin, kun sen kautta kiihotetaan kansanryhmää vastaan tai rikotaan uskon rauhaa. Myös sukupuolisiveellisyyttä loukkaavan kuvan levittäminen, laiton uhkaus, yksityiselämää loukkaavan tiedon levittäminen, vainoaminen ja kunnianloukkausrikokset voivat täyttää rikoksen tunnusmerkit. (Neuvonen 2015, 22- 23.)

Rajanveto rangaistavan vihapuheen ja sallitun sananvapauden välillä on haastavaa. Jotta teosta tulee rikos, pitää tekijän tiedostaa se, että hän uhkailee, panettelee tai solvaa. Vihapuhuja on siis vastuussa teoistaan. Ihmiset käyttävät rangaistavan vihapuheen lisäksi myös paljon muuta aggressiivista, vihaista ja toisia halventavaa puhetta. Vaikka puhe ei täyttäisi rangaistavan vihapuheen kriteereitä, ei se vähennä sen vaikutuksia tai vahingollisuutta kohteeksi joutuneille henkilöille ja ryhmille. (Pöyhtäri, Haara & Raittila 2013, 62 - 63.)

Varsinaisen vihapuheen kohteiksi joutuvat yleensä erilaisten vähemmistöjen edustajat, joiden ominaisuudet tai vakaumus erottaa heidät muista ihmisryhmistä. Heihin kohdistuu myös kunnianloukkauksia ja verkkovihaa. (Pöyhtäri, Haara & Raittila 2013, 117.) Vihapuheen kohteeksi voi joutua esimerkiksi seksuaalisen suuntautumisen tai sukupuoli-identiteetin ilmaisemisen vuoksi. Syynä voi olla myös ihonväri, kansalaisuus, vammaisuus, uskonto tai elämäntapa. (Soronen 2017, 3.)

Sukupuolella voi olla vaikutusta siihen, millaista vihapuhetta ihmiset kohtaavat. Poikiin ja miehiin kohdistetulla vihapuheella usein vähätellään heidän taitojaan ja osaamistaan. Heitä myös uhkaillaan fyysisellä väkivallalla useammin. Sukupuolivähemmistöt, tytöt sekä naiset kohtaavat vihapuhetta erityisen paljon sukupuolensa tai sukupuoli-identiteettinsä perusteella. Heihin kohdistettu vihapuhe liittyy usein myös ulkonäköön ja seksuaalisuuteen. Sukupuoli ei kuitenkaan poista vihapuheen eri esiintymismuotoja, vaan ulkonäköä halventavat kommentit voivat kohdistua yhtä lailla poikiin. Myös tyttöjen ajatuksia ja kykyä vähätellään. (Soronen 2017, 5.)

Uudemaksi vihapuheen muodoksi ja termiksi on ilmaantunut seksistinen vihapuhe. Se on loukkaavaa ilmaisua tai puhetta, jonka kautta levitetään, lietsotaan, edistetään tai oikeutetaan vihaa sukupuolen perusteella. Se

tuottaa epätasa-arvoa sukupuolten välille ja sen kohteena ovat pääasiallisesti tytöt ja naiset. Seksistinen vihapuhe on naisiin kohdistuvan väkivallan muoto, jonka ilmenemismuotoja ovat muun muassa raiskauksen tai seksuaalisen väkivallan yhteydessä esiintyvä uhrin syyllistäminen, huorittelu, nöyryyttäminen kritisoimalla tai pilkkaamalla toisen kehoa, intiimien tai seksuaalissävyytteisten kuvien levittäminen ilman lupaa sekä ulkonäköön, seksuaalisuuteen tai sukupuolirooleihin liittyvät uhkaavat kommentit. Seksistisen vihapuheen tarkoituksena on nöyryyttää ja esineellistää toista sekä vähätellä hänen mielipiteitään ja taitojaan. Sen avulla kontrolloidaan toista sekä luodaan pelkoa ja haavoittuvuutta. (THL 2017b.)

Vihapuheen täydellinen hävittäminen vaatisi kaikenlaisen suvaitsemattomuuden sekä inhon tunteiden kieltämisen. Mikään oikeusjärjestelmä ei kuitenkaan pysty kieltämään näitä ihmistunteita. Tunteiden kieltämisen sijaan, meidän tulisikin osoittaa suvaitsemattomuutta epäoikeudenmukaisuutta sekä viattomien ihmisten kärsimistä kohtaan. Vihapuheen taltuttamisessa ei ole kyse vihan tunteiden kieltämisestä, vaan siitä, ettei väärin kohdistettua vihaa sallita. (Post 2009, 123 - 124.)

3.3.1 Viha ilmiönä ja tutkimusten valossa

Suomen mielenterveysseura (2018) määrittelee vihan tunteeksi, jolla on merkittävä rooli ihmisen elämässä. Ihmisen kehityshistoriassa, viha on auttanut ihmisiä selviytymään ja puolustautumaan uhkia vastaan. Uhat ympärillämme ovat muuttuneet, mutta kyky tuntea vihaa on säilynyt. Vihan tunteet saavat usein alkunsa turhautumisesta tai loukatuksi tulemisesta. Sen taustalta voi löytyä myös epäonnistumisia, hätää ja ahdistusta tai kykenemättömyyden tunnetta. Viha on hyvin vaativa tunne; sitä on voitava ja pystyttävä ilmaisemaan tarvittaessa, mutta toisaalta sen käytössä tarvitaan itsehillintää ja kontrollia. Hallitsemattoman vihan vallassa, henkilön riski satuttaa, loukata ja alistaa toisia kasvaa.

Erilaisiin ihmisiin kohdistuvan vihan taustalta löytyy kyvyttömyys tunnistaa henkilöt inhimillisinä olentoina, joilla on yksittäisiä ja monisärmäisiä ominaisuuksia ja taipumuksia. Kun ihmisistä tehdään tunnistamattomia ja epä-tarkkoja, ja kun heidät sidotaan kiinni johonkin ihmisryhmään, on heitä helppo väheksyä ja haukkua. Vieraiksi ja erilaisiksi koetut ihmiset nähdään helposti uhkaavina ja pelottavina. Heitä on myös helppo syyttää kaikista yhteiskunnassa esiintyvistä ongelmista. Tarkkanäköisyyden ja -kuuloisuuden myötä vihaamisesta tulee vaikeata, koska silloin ihmisellä on herkyyttä ja kykyä tunnistaa ihmisen monimuotoisuus kaikkine ristiriitaisuuksineen. (Emcke 2017, 16.) Ei vihapuheelle -liikkeen (2015) mukaan ”Vihapuheessa ei ole kyse pelkämästä vihasta tai puheesta vaan yhteiskunnan rakenteista ja ilmapiiristä”.

Sivusta seuraajan roolilla on myös merkitystä vihan levittämisessä. Emcke (2017, 71) varoittaa hiljaisesta hyväksymisestä eli kaikki ne ihmiset, jotka

eivät puutu epäkohtiin ja kääntävät katseensa muualle tai suhtautuvat ymmärtäväisesti vihan ilmaisemiseen, antavat sille elintilaa. Viha-aate ei voi milloinkaan kehittyä niin vahvaksi ja pysyväksi sekä levittäytyä niin laajalajaisesti ympäri maailman, jos ei olisi niitä, jotka hyväksyvät ja suvaitsevat vihaa. Sivusta seuraajat saattavat tuomita pelottelun ja väkivallan keinot, mutta kohteen halveksiminen menee keinojen edelle. He eivät siis itse vihaa, mutta antavat muille luvan vihata.

Vihapuhe-termin noustua julkisuuteen muutama vuosi sitten, laitettiin alulle paljon erilaisia aiheeseen liittyviä tutkimuksia ja kampanjoita. Yksi näistä oli Euroopan neuvoston käynnistämä Ei vihapuheelle -liike (2015) jonka osana toimi myös #emmevaikene -kampanja. Toiminnan tavoitteena oli edistää yhdenvertaisuutta ja sananvapautta verkossa. Kampanjan rahoitus päättyi kuitenkin jo vuonna 2015. Vuosi sitten käynnistyi puolestaan Opetus- ja kulttuuriministeriön (2017) Sitoudun torjumaan vihapuhetta -haastekampanja. Kampanjassa halutaan ihmisten kiinnittävän huomiota harhaanjohtavaan viestintään sekä valemedian levittämiin valheisiin.

Koneen Säätöön (Kaakinen & Oksanen 2017) rahoittamassa Hate communities -hankkeessa tutkittiin puolestaan 15 – 30 -vuotiaiden kokemaa netti-vihaa. Päivitetyn vertailututkimuksen mukaan kolme neljäsosaa vastanneista oli kokenut vihapuhetta Internetissä. Vihan ilmaisemisen valtavirtaistuminen yllätti tutkijat, eikä verkossa esiintyvän raadollisuuden määrää osattu ennustaa. Internetistä on tullut monien häiriköiden viestintäkanava.

Viimeisimmässä kouluterveyskyselyssä (THL 2017a) tuli myös esille monien lasten ja nuorten kokema turvattomuuden tunne kouluissa. Siellä esiintyy muun muassa kiusaamista, väkivaltaa, syrjintää sekä seksuaalista häirintää. Kiusaaminen jää useimmiten piiloon, kun siitä ei kerrota aikuisille. Helsingin poliisin (2017) vihapuhetutkintaryhmä tutkii myös Internetissä tapahtuvia kunnianloukkauksia ja laittomia uhkauksia, jos tekojen vaikuttimena ovat olleet esimerkiksi ihonväri, syntyperä, uskonto, seksuaalinen suuntautuminen tai vammaisuus.

3.3.2 Vihapuheen vaikutukset

Puhe voi pahimmillaan saada aikaan syvää loukkaantumista, ahdistusta ja surua. Joskus sanat voivat myös satuttaa tekoja enemmän. Tuottamamme puhe koostuu moniulotteisista sisällöistä, joiden kokonaisvaltainen ymmärtäminen vaatii kykyä lukea ihmisten eleitä ja rivien välisiä sisältöjä. Hjelt-Putilinin (2005, 96 – 97, 110) mukaan sanallisen viestinnän ylivoimaisuus näkyy erityisesti silloin, kun haluamme ilmaista täsmällisen tarkkoja ja osuvia mielipiteitä, asenteita ja arvoja. Sanojen kautta on helppo ilmaista kielteisiä näkemyksiä sekä ruokkia erilaisia ennakkoluuloja kuin myös myönteisiä ja kunnioittavia asioita. Sanaton viestintä on puolestaan voimallisinta erilaisten asenteiden ilmaisemisessa.

Oikeusministeriön (2016) tutkimuksessa selvisi, että vihapuheen ja muun häirinnän kohteiksi joutuneet henkilöt kokivat yleistä turvattomuuden tunnetta ja se sai heidät myös välttelemään joitakin paikkoja. Vihapuhe vaikutti myös heidän psyykkiseen terveyteensä sekä alensi luottamusta vieranomaisiin.

Vihapuheen vaikutukset eivät rajaudu vain yksilöihin, vaan se vaikuttaa haitallisesti myös yhteiskuntaan. Vihapuheella loukataan ihmisoikeuksia ja se vahvistaa yhteiskunnassa esiintyvää eriarvoisuutta. Vihapuheen kautta lietsotaan pelkoa sekä pyritään hiljentämään määrättyjä yksilöitä tai ryhmiä sekä heidän puolestapuhujiaan. Vihapuheen vaikutukset eivät välttämättä näy ulospäin ja ihmiset reagoivat siihen eri tavoin, yksilöllisesti. Vihapuhe lisää yksinäisyyden ja ulkopuolisuuden tunteita sekä voi aiheuttaa pelkoa ja alemmuuden tunnetta. Se voi aiheuttaa myös psykosomaattisia oireita, kuten päänsärkyä, univaikeuksia sekä ruokahaluttomuutta. Vihapuhe on väkivallan muoto ja sille on ominaista, että sitä kohdistetaan usein ja toistuvasti samaa henkilöä tai ihmisryhmää kohtaan. Sanat voivat myös johtaa fyysiseen väkivaltaan. (Soronen 2017, 6.)

3.4 Nuoruus

Se, miten nuoruus käsitetään ja ymmärretään, riippuu pitkälti ympäröivästä kulttuurista sekä eletystä aikakaudesta. Nuoruus on joka tapauksessa erityinen elämänvaihe ja kokemuksena hyvin yksilöllinen; kun yksi etsii omaa identiteettiään rajun uhmakkaasti hetken aikaa, niin toinen tekee sen rauhallisesti ja pidemmän ajan kuluessa. Nykypäivänä nuoret tulevat murrosikään entistä aiemmin ja samaan aikaan nuoruus ajanjaksona on pidentynyt huomattavasti. Tätä ilmiötä tukevat muun muassa pidentyneet ammattiin kouluttautumiset sekä median luoma kuva nuoruuden kaikkivoipaisuudesta. (Aaltonen, Ojanen, Vihunen & Vilén 1999, 12.)

Nuoruus on kovaa kasvun aikaa niin psyykkisesti, fyysisesti kuin sosiaalisestikin. Tämän elämänvaiheen aikana nuori kokee erilaisia kehityskriisejä, jotka kuuluvat normaaliin elämään. Niiden kautta nuorella on mahdollisuus hakea omia voimavarojaan sekä elämän tarpeitaan. Kehityskriisit muokkaavat yksilöä ja niiden kautta opitaan ja kehitytään sekä haetaan tarkoitusta elämälle. Nuoruudessa ihminen usein luo itsestään sekä muista ihmisistä ihmiskäsityksen eli ihmiskuvan, jonka kautta he määrittävät muun muassa ihmisen arvoa sekä hyvän ja pahan olemusta. Nuoren kasvuprosessi on ajoittain haastavaa tasapainoilua vastuun ja vapauden sekä turvallisten rajojen välillä ja hän tarvitsee lähelleen tukea antavan aikuisen. (Aaltonen ym. 1999, 13 - 15.)

Tänä päivänä nuoret elävät maailmassa mikä tarjoaa ennennäkemättömiä mahdollisuuksia, mutta samalla myös lukuisia uhkakuvia ja riskejä sekä jatkuvaa muutosta. Aikaisemmin erilaiset sosiaaliset riskit ja niiden seuraukset nähtiin suhteellisen helposti ennustettavina ilmiöinä, joita vastaan

löytyi keinot varautua sekä suojautua. Nykypäivänä riskejä ei aina edes havaita ajoissa, eivätkä ne kohdistu selkeästi tiettyihin ryhmiin. Myös tieto- ja viestintätekniikan kehitys on tuonut mukanaan uusia ulottuvuuksia, mutta myös haasteita ja riskejä. (Aaltonen ym. 1999, 42 - 43.)

3.5 Nuorisokeskustoiminta

Tampereella nuorisokeskustoiminta on suunnattu pääsääntöisesti 9-17 -vuotiaille lapsille ja nuorille, mutta tarvittaessa toimintaan saa osallistua myös vanhemmat nuoret. Nuorisokeskukset toimivat nuorten kokoontumispaikkoina ja siellä on mahdollisuus harrastaa, osallistua erilaisiin ohjattuihin toimintoihin tai ylipäättään viettää aikaa kavereiden tai ohjaajien seurassa. Nuorisokeskustoiminnan sisältöjen suunnittelussa pyritään aina kuulemaan nuorten ideoita ja mielipiteitä. Aktiivisemmat nuoret voivat halutessaan osallistua myös erilaisiin tapahtumatyöryhmiin. (Nuorten Tampere 2018.)

Nuorisokeskusten ohjaajat ovat koulutettuja nuorisotyön ammattilaisia ja heidän työnkuvaansa kuuluu myös lasten ja nuorten tukeminen sekä neuvonta- ja ohjaustyö. Nuoret kohdataan yksilöinä ja työssä toteutetaan yhdenvertaisuuden periaatetta. Nuoriso-ohjaajat voivat jalkautua aika ajoin myös kouluille, kirjastoihin tai kaduille. Nuorisokeskustoiminta nähdään ennaltaehkäisevänä ja kaikille avoimena nuorisotyön muotona. (Nuorten Tampere 2018.)

3.6 Sosiaalinen media

Nyky-yhteiskunnan viestintävälineet ovat mahdollistaneet sen, että yhä useammin ihmisten välinen vuorovaikutus tapahtuu verkossa niin, että viestijät eivät jaa samaa aikaa tai paikkaa keskenään. Tästä syystä myös viestien väärinymmärtämisen riskit ovat kasvaneet, koska lähettäjän ja vastaanottajan välisen kommunikoinnin tulkinnat voivat poiketa toisistaan hyvinkin paljon. (Robert 2005, 14.)

Sosiaaliselle medialle ei ole vakiintunutta määritelmää, mutta sillä tarkoitetaan Internetin erilaisia sovelluksia ja palveluita, joissa yhdistyvät oman sisällön tuottaminen sekä käyttäjien välinen vuorovaikutus. Käyttäjät eivät siis toimi vain vastaanottajina, vaan myös aktiivisina toimijoina, jotka kommentoivat ja jakavat sisältöjä muille. Sosiaalisessa mediassa yhdistyvät ihmisten välinen kanssakäyminen ja informaatiokanavat. Se toimii myös tutustumiskanavana muihin ihmisiin ja voi näin ollen lisätä sosiaalisuutta, yhteisöllisyyttä ja verkottumista. (Jyväskylän yliopisto n.d.)

Valtaosa nuorista on linkittyneitä sosiaaliseen mediaan fyysisestä ympäristöstään riippumatta. Haasio (2016, 10) tuo esille julkisuudessa käytetyn

termin *diginatiivi*, jolla viitataan lasten ja nuorten kykyyn käyttää tietoteknisiä laitteita hyvin monipuolisesti. Heille tietokoneet ja älypuhelimet sekä mobiiliviestinnän kanavat ja sovellukset, ovat luontainen osa elämää. Nuoret käyttävät myös yhä useampia medioita saman aikaisesti ja he ottavat myös herkemmin uusia mobiilisovelluksia käyttöönsä ja hyödyntävät niitä. Puhelin toimii nuorille monipuolisena mediakeskuksena sekä sosiaalisten suhteiden ylläpitäjänä. (Haasio 2016, 30 – 31.)

Sävyltään kielteiset sekä vihaa ja kritiikkiä sisältävät ajatukset ja viestit tuodaan sosiaalisessa mediassa herkemmin esille, kuin myönteiset kokemukset. Tyypillisissä vihaviesteissä käytetään erilaisia haukkumanimiä ja niissä voidaan viitata vastaanottavan henkilön tyhmyyteen tai keskitytään ulkonäön haukkumiseen. Naisiin kohdistuu miehiä useammin myös väkivaltaista ja seksististä uhkailua, sukupuolielämään liittyviä vihjailuja sekä huorittelua. (Pöytäri ym. 2013,119.)

Internetin lukemattomat vuorovaikutteisuuden perustuvat sivustot sekä erilaiset mobiilisovellukset, tarjoavat paikkoja ja mahdollisuuksia monenlaiselle viestinnälle. Ne ovat luoneet paikkoja myös vihapuheen eri ilmentymille. Sosiaalinen media voi parhaimmillaan tukea tervehenkistä yhteisöllisyyttä ja kaveruutta, mutta sen kautta on mahdollista tutustua myös arveluttavampiin yhteisöihin. Erityisesti kasvava nuori on herkkä erilaisille vaikutteille etsiessään omia arvojaan ja asenteitaan. Internetin rasismia ja vihapuhetta sisältävät sivustot ja foorumit voivat altistaa nuoren monille negatiivisille ajatusmalleille ja -aatteille sekä myös saada aikaan vihapuheeksi luokiteltavaa käytöstä. Sosiaalisen median roolia ei voi vähätellä ajatusten muokkaajana ja tiedon levittäjänä. (Haasio 2016, 83 - 84.)

3.7 Teemahaastattelu

Kvalitatiivisen tutkimuksen tarkemmaksi metodiksi valikoitui teemahaastattelu. Teemahaastattelu mahdollistaa yksittäisten ihmisten aidon kuulemisen, määrättyjen rakenteiden sisässä. Hirsjärven ja Hurmeen (2008, 34-36) mukaan haastattelu sopii joustavuutensa vuoksi moniin eri tarkoituksiin. Koska haastattelutilanne tapahtuu kasvokkain, on haastattelijalla mahdollisuus toimia hetkessä eli kysyä jatkokysymyksiä tai saada tarkemmin esille vastausten taustoja. Haastattelun kautta haastateltava on myös mahdollista sijoittaa laajempaan kontekstiin ja ilmiöihin. Tässä tutkimuksessa mennään melko henkilökohtaiselle tasolle nuorten kertoessa ajatuksiaan vihapuheesta ja senkin vuoksi haastattelu sopii aineistonkeruumenetelmäksi paremmin kuin esimerkiksi lomake.

Haastattelu voidaan nähdä myös vuorovaikutustilanteena, jonka aikana osallistujat tuottavat yhdessä haastatteluaineistoa. Haastattelun aikana sekä haastattelijalla että haastateltavalla tuottavat erilaisia jäsennyksiä ja arkijärkeilyä aiheena olevan teeman sisällöistä. (Nikander 2010, 242.) Haastattelu kohdennetaan tiettyihin teemoihin, kuten suvaitsemattomuuteen tai

kiusaamiseen. Tavoitteena on saada haastateltava muistelemaan omia kokemuksiaan teemarakenteiden sisältä, kuitenkin rajoittamatta heidän ajatuksiaan. Teemahaastattelussa oleellisinta on se, että yksityiskohtaisten kysymysten sijaan haastattelu kulkee ja etenee tiettyjen teemojen varassa (Hirsjärvi & Hurme 2008, 47 – 48).

4 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS JA AINEISTO

Tutkimusta varten haastateltiin Tampereen kaupungin nuorisokeskuksilla säännöllisesti käyviä nuoria. Nuorten ajatukset nauhoitettiin myöhempää litterointia ja sisällön analyysiä varten. Nuorilta, tai tarvittaessa heidän huoltajiltaan, hankittiin tutkimussuostumus haastattelua varten. Haastattelut toteutettiin keväällä ja alkukesästä 2018. Tampereen kaupunki myönsi haastatteluiden tekemiselle ja niiden analysoimiselle tutkimusluvan. Opinnäytetyö ei vaatinut taloudellista tukea.

4.1 Aineistonkeruun menetelmät ja eettisyys

Aineiston hankintamenetelmän valintaan vaikuttaa se, minkälaista tietoa etsitään ja minkälainen aineisto tuo parhaiten vastauksia, näkökulmia ja ratkaisuja tutkimuskysymykselle. Tutkimuksen kannalta on tärkeää, että työstettävää materiaalia on riittävästi ja että se on laadukasta sekä asianmukaista. Aineiston kokoamisen lähtökohtana on tutkimuskysymys. Sen perusteella valitaan ne eri menetelmät, joilla aineistoa hankitaan. Aineistonkeruuseen vaikuttaa myös se, mistä näkökulmasta tutkimuskysymystä lähestytään. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006.)

Pelkistetyimmillään laadullista aineistoa kuvaa sana teksti. Tekstiä voi syntyä tutkijasta riippuen tai riippumatta, esimerkiksi havainnoinnin, haastatteluiden, kirjeiden tai päiväkirjojen muodossa. Parhaimmillaan tutkimussuunnitelma elää hankkeen mukana. (Eskola & Suoranta 2005, 15.)

Opinnäytetyön tutkittava ja analysoitava aineisto koostui teemahaastatteluilta saaduista vastauksista. Tutkimuksen kokonaisuuden hahmottamisessa hyödynnettiin myös jo aiemmin tehtyjä tutkimuksia sekä muita kirjallisuus- ja Internetlähteitä, jotka liittyivät muun muassa suvaitsemattomuuteen, rasismiin ja nuoruuden ilmiöihin. Tavoitteena oli, että nuorten ääni kuuluisi tuloksissa mahdollisimman paljon ja että teorialla heidän kokemuksiinsa saataisiin lisäarvoa ja -merkityksiä.

Aineiston kerääminen haastatteluiden muodossa, mahdollisti nuorten äänen aidon kuulemisen. Haastattelukysymysten runko toi mukanaan valmiin teeman, minkä ympärille nuorten ajatuksia pystyttiin saattamaan,

mutta ne jättivät myös hyvin tilaa heidän omille ajatuksilleen sekä mahdollivat jatkokysymysten ja tarkentavien kysymysten käytön. Tällöin käsiteltävään aiheeseen oli mahdollista pureutua entistä syvemmälle.

Teemahaastatteluista saatu tieto käsiteltiin luottamuksellisesti ja anonymisti. Osallistuminen oli vapaaehtoista ja haastateltavalla oli halutessaan oikeus keskeyttää haastattelu tai lupa perua haastatteluaineiston käyttö myöhemmässä vaiheessa. Haastattelumateriaalit hävitettiin tutkimuksen valmistuttua.

4.2 Aineistonkeruun haasteet

Nuorten kanssa työskennellessä oli varauduttava jatkuviin muutoksiin; olipa kyse sovitusta tapaamisesta tai mielipiteen muuttumisesta. Haastateltavien nuorten löytäminen ja heidän suostumisensa haastateltaviksi osoittautui myös suhteellisen haasteelliseksi. Yhteistyö Tampereen nuorisopalveluiden muiden ohjaajien kanssa mahdollisti tutkimuksen toteutumisen. Ilman heidän apuaan, haastateltavien nuorten määrä olisi jäänyt liian alhaiseksi.

Haasteena oli myös nuorten tapa sanottaa itseään eli haastattelutilanteissa vastausten saaminen oli välillä vaikeaa ja nuoret olivat pääosin hyvin lyhytsanaisia. Kysymyksiä piti toistaa uudelleen, käyttäen eri sanoja ja termejä sekä pyytäen nuoria kertomaan lisää asiasta. Paria nuorta myös jännitti tilanne niin paljon, että varsinaisen haastattelun alkua viivytettiin juttelemalla ensin kevyemmistä ja helpommista asioista. Myös tutkimussuostumus -lappujen palautukseen ja allekirjoitusten saamiseen piti varata riittävästi aikaa.

4.3 Aineistoanalyysi

Analyysissa on kyse tekstin järjestelystä, aineiston huolellisesta lukemisesta ja sisällön tai rakenteiden jäsentämisestä. Analyysin kautta voidaan sisältöjä myös luokitella eri aiheiden ja teemojen mukaan eli ideana on löytää aineiston punainen lanka, jonka avulla esimerkiksi haastatteluista löytyvät ne tutkimuksen kannalta keskeisimmät seikat. Analyysin laatiminen lisää tutkimusaineiston informaatioarvoa, koska lopussa tutkijalla on kassassa muutakin kuin vain alkuperäisaineisto. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006.)

Opinnäytetyön sisällönanalyysin tarkemmaksi menetelmäksi valikoitui kategoria-analyysi, jonka avulla on mahdollista jakaa haastatteluissa esiintyviä asioita erilaisiin luokkiin ja kategorioihin. Kategoria-analyysi on vahvasti aineistolähtöistä. Jokisen, Juhilan ja Suonisen (2012, 33, 42 - 43) mukaan ihmisten ja asioiden nimeäminen sekä luokittelu saavat juuri aikaan erilaisia kategorioita. Kategoria-analyysissä kulttuuri nähdään toimintana ja

siinä voidaan esimerkiksi kysyä, mitä kategorioita ihmiset ottavat käyttöönsä määrätyissä tilanteissa ja millaisin seurauksin? Ihmiset ymmärtävät maailmaa luomiensa kategorioiden kautta.

Haastattelun edetessä osallistujat selittävät, kuvaavat ja oikeuttavat sekä järjestelevät omaa kulttuurista todellisuuttaan eri kategorioihin. Sen kautta myös nähdään miten he sijoittavat itsensä ja muut osaksi omaa sosiaalista maailmaansa sekä miten he arvottavat eri ryhmiä, niiden normeja ja merkityksiä. (Nikander 2010, 242, 255.)

Tässä tutkimuksessa kategoria-analyysi mahdollistaa ihmisten kielenkäytön ja vihapuheen sisältöjen tarkemman luokittelun ja tarkastelun. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että haastatteluaineistosta etsittiin erilaisia tunnistettavia kokemuksia, synonyymeja ja luokkia, joista sitten muodostettiin erilaisia kategoriaryhmiä. Nähtävillä on myös kunkin kategoriaryhmän toistojen määrät tutkimusaineistossa. Kategoriat kertovat meille tarkemmin, mitä haastateltavat pitivät normaalina, tuomittavana tai huomion arvoisena toimintana.

5 TUTKIMUSTULOKSET

Haastattelut toteutettiin niissä nuorisokeskuksissa, missä nuoret yleensä käyvät. Haastateltavia nuoria (n=11) tavattiin viidellä eri nuorisokeskuksella, joista kolme nuorta kävi säännöllisesti myös muilla nuorisokeskuksilla ympäri Tamperetta. Kaksi nuorta oli myös muuttanut lähivuosina yhdestä lähiöstä toiseen, joten heilläkin oli kokemuksia useammasta nuorisokeskuksesta. Tutkimuksen kannalta tämä oli hyvä asia, koska nuorten kertomat kokemukset olivat kertymää useammasta paikasta. Haastateltavien ikäjakauma oli 15 - 19 vuoden välillä ja heistä kaksi oli poikia, kahdeksan tyttöjä ja yksi non-binäärinen.

Teemahaastattelurunko koostui kysymyksistä, joissa selvitettiin nuorten todistamaa tai kokemaa vihapuhetta. Heitä pyydettiin määrittelemään vihapuhetta sekä kertomaan, missä olosuhteissa ja paikoissa he ovat siihen törmänneet sekä keihin sitä kohdistuu ja kuka sitä käyttää. Haastatteluissa selvitettiin myös vihapuheen esiintymistä nuorisokeskuksilla sekä selvitettiin ohjaajien ja muiden aikuisten, kuten opettajien käyttäytymistä tilanteissa, joissa vihapuhetta esiintyy. Lopuksi nuoret vielä pohtivat omaa käyttäytymistään ja käyttämäänsä kieltä.

Kategoria-analyysi tuotti tutkimusaineistosta kahdeksan erilaista kategoriaryhmää, jotka ovat nähtävissä taulukossa 1. Taulukosta on nähtävissä myös kunkin ryhmän kategoriat sekä tutkimusaineistossa esiintyneiden kategorioiden lukumäärät. Nuorten haastatteluista löytyi erityisen paljon vihapuheen ilmenemismuotoja kuvaavia sanoja ja tapoja. Vihapuheen kohteet, ilmenemispaikat ja vihapuhetta käyttävät ihmiset ja ihmisryhmät,

erottuivat tutkittavasta aineistosta myös selvästi. Nuorisokeskustoiminta herätti myös mukavasti keskustelua. Hyvät toimintamallit, vihapuheen herättämät tunteet sekä nuoren oma toiminta ja käytös jäivät vähäisempään rooliin kokonaisuudessa, mutta nekin tuottivat riittävästi hyödynnettävissä olevaa tietoa ja tärkeitä ajatuksia.

Taulukko 1. Kategoria-analyysi

Kategoriaryhmät	Kategorioiden lukumäärä	Kategoriat
Ilmenemismuodot	154	Rasistista, solvaavaa puhetta ja sanatonta viestintää, syrjimistä.
Kohteet	85	On erilainen, erinäköinen.
Ilmenemisaikat	81	Julkiset tilat, kuten koulu, keskuksista ja ostoskeskukset. Internet.
Vihapuhetta käyttävät	43	Anonymiteetin suojassa olevat, teinilaumat, aikuiset miehet.
Nuorisokeskustoiminta	34	Toimintaympäristöt, ohjaajuiden toteutuminen ja vihapuheeseen puuttuminen.
Hyvät toimintamallit	25	Rohkeutta puuttua vihapuheeseen, tietoisuuden lisääminen.
Tunteet	21	Saa aikaan huonoa oloa ja ahdistusta, ei ole hyväksytty, eristäytyy.
Nuoren oma toiminta	15	Oma käytöksen tiedostaminen, kaveriporukan luomat paineet.

5.1 ”Niitä sanottiin terroristeiks” - Ilmenemismuodot

Tämän kategoriaryhmän piirteiden kautta nähdään, miten haastatellut nuoret määrittivät vihapuhetta eli mitä sanoja ja tapoja ihmiset käyttävät ilmaistessaan vihaa toisia kohtaan. Nuorten mielestä vihapuheella tuodaan esille rasistisia näkemyksiä ja ahdasmielisyyttä erilaisuutta kohtaan. He kokivat, että se voi olla suoraa tai epäsuoraa. Epäsuoraksi vihapuheeksi nuoret määrittivät kiertoilmaisut, joilla on tarkoitus satuttaa toisia ilman, että käyttää kiellettyjä sanoja. Huumoriin vetoaminen koettiin myös yleiseksi tekosyyksi vihapuheelle ja sen vähättelylle. ”Se oli vaan läppä” - kommenttia käytetään yleisimpänä selityksenä sopimattomalle käytökselle ja puheelle.

Nuorten mielestä vihapuheen tarkoituksena on pilkkata, halventaa, satuttaa ja syrjiä erilaisiksi koettuja henkilöitä. Vihapuhetta käyttävät ihmiset antavat itsestään välinpitämättömän ja ajattelemattoman kuvan. Vihapuhetta ilmaistaan useimmiten huutelemalla törkeyksiä tai lähettämällä vihaviestejä Internetin erilaisten some-kanavien kautta.

Tämmösiä homo-läppäjuttuja on tosi paljon.

Kerroin sille oman mielipiteeni ja sitten tuli vastaus, että suvakkihuora. Se on just semmosta.

Pikkusiskokin on samaa kokenut mitä mäkin... justiinsa jotain neekeriä kuullu.

Maahanmuuttajista just toi terroristi on yleinen ja et ne kaikki on jotain raiskareita.

Useampi haastateltu tyttö toi tässä kohtaa esille myös seksistisen vihapuheen piirteitä, kuten epäasialliset perään viheltelyt ja kommentoinnit ulkonäöstä. Näiden lisäksi useampi nuori oli kokenut sopimatonta koskettelua, kuten takapuolesta kouraisemista tai nipistelyä. Erilaisten huorittelu - termien käyttö ja kuuleminen oli monen nuoren arkipäivää ja se näkyi myös tutkimusaineistoissa ja tämän kategorian piirteissä. Huorittelu toistui puheessa ja haastatteluissa toiseksi eniten, kaikki kategoriat mukaan lukien.

Ku on niinku vähän paljastava toppi tai jotain, niin oot huora heti.

Mä muistan, ett ala-asteella, kun joku kiusas, niin aina sanottiin et se tykkää susta! Musta on tosi väärin opettaa tyttöjä, et on ok, et pojat saa hännätä ja kiusata. Ei ne saa kohdella huonosti.

Vihapuhetta ilmenee sanallisesti mutta myös sanattomana; joskus huudellaan ja toisinaan katsotaan ilkeästi, ilmeillään sekä tönitään. Nuorten kokemuksen mukaan, sanaton vihan ilmaiseminen tuntuu yhtä pahalta kuin ääneen sanotut loukkaukset, koska se sattuu henkisesti. Sanaton vihan ilmaiseminen on yleisempää kuin sanallinen ja siihen on vaikeampi puuttua, koska se on näkymättömämpää. Nuorten mukaan kyse voi olla pelkästä äänen sävystä tai ruumiineleestä. Pari nuorta oli kokenut myös fyysistä sauttamista.

Se tyyppi katto sillein oudosti ja pelottavasti.

Mulla ku on näitä lävistyksiä, niin jotku vanhat ihmiset saattaa tulla tönimään jossain kaupassa ja katotaan tosi ilkeesti ja pitkään.

Vihapuheen ja kiusaamisen välinen raja on hiuksen hieno, koska vihapuhe on myös yksi kiusaamisen muoto. Tämä näkyi myös nuorten vastauksissa. Heillä oli pääosin selkeä kuva siitä, mitä vihapuhe on ja mistä siinä on kyse, mutta välillä heitä mietitytti kehen se voi kohdistua ja miten se voi ilmetä.

5.2 ”Sä et varmaan oo tyttö” - Kohteet

Nuoret kokivat vahvasti, että vihapuheen kohteeksi joutuu, jos toinen koetaan erilaiseksi. Kyse voi olla ihonväristä, pukeutumistyylistä, seksuaalisesta suuntautumisesta tai uskonnosta. Valtaosa haastatelluista nuorista oli kokenut joutuneensa vihapuheen uhriksi ja he kaikki olivat todistaneet sen käyttöä toisia ihmisiin, kuten sukupuolivähemmistöjä kohtaan. Nuorten mielestä kohteeksi voi joutua kuka vain, jos ulkonäkö, olemus tai sukupuoli ärsyttää jotakin.

Mulle huudettiin ovelta: ”tapa ittes vitun transu”.

Sä näytät lesbolta, ku sulla on lyhyet hiukset ja vielä siniset.

Jos on lävistyksiä, niin oot sitten tämmönen viiltelijä ja narkari automaattisesti.

Parilla nuorella oli myös kokemuksia siitä, että heidät oli leimattu varkaiksi kaupassa keskimääräistä tummemman ihonvärin vuoksi. Heidä oli myös pyydetty avaamaan reppua kaupan kassalla, kun vaaleammat kaverit olivat saaneet mennä vapaasti. Ulkomaalaiset, maahanmuuttajat tai tummempiihoiset mainittiin haastatteluissa kaikkein useimmin ja heidän kokemansa vihapuhe näyttäytyi kaikkein selvimmin. Uskonnoista mainittiin vain Islam ja siihen liittyvät elämäntavat.

Meidän luokkalaista poikaa kiusattiin, kun se ei syö sianlihaa.

Riittää et on erilainen tausta tai kulttuuri. Just jossain kaupassakin... niinku muahan saatetaan kattoo pitkään.

Se mummeli sano, et vois noi neekeritkin edes istumapaikan antaa.

Niihin maahanmuuttajiin kohdistuu just aika paljon ja niihin, joilla on erilainen tyyli... jos mies vaikka meikkaa tai jotain.

Seksistinen vihapuhe näyttäytyi myös vahvasti, jonka kohteita ovat useimmiten tytöt, naiset ja sukupuolivähemmistöt. Huorittelu oli tämän vihapuheuuden yleisin ilmentymä sekä ulkonäöstä, kehosta ja seksuaalisuudesta kommentointi. Nuoret kokivat, että monet sanat ovat alkaneet menettämään merkityksiään, kun niitä hoetaan koko ajan. Samaan aikaan he ilmaisivat huolensa tästä ilmiöstä ja kokivat, että sanojen sisällöistä ja voimasta pitäisi puhua enemmän esimerkiksi kouluissa.

Oon kysynyt moneltakin, et mistä tää tulee? Et millä perusteella sä voit sanoo, et mä oon huora? Niin, muutamalta oon kuullu, et ei he oo edes niinku ajatellu sitä asiaa.

5.3 ”Se niinku tunkeutuu joka paikkaan” - Ilmenemisaikat

Kysyttäessä nuorilta vihapuheen erilaisista fyysisistä ilmenemisaikoista, mainitsivat he useimmiten Tampereen keskustassa sijaitsevan ostoskeskuksen ja siellä pyörivät nuorisoujoukot. Tämän lisäksi myös Tampereen keskusta-alue puistoineen koettiin turvattomaksi, erityisesti ilta-aikaan. Baarien edustoja myös välteltiin, ulos tupakalle tulevien aikuisten miesten vuoksi. Bussimatkat koettiin välillä myös ahdistaviksi ja arvaamattomiksi.

Iltaisin keskusta on semmonen, mitä varsinkin tytöt välttelee, kun siellä on niitä vanhempia miehiä ja sillain.

Siellä (ostokeskus) liikkuu niitä isoja gängejä.

Kyl jos joutuu vaik yksin menee johonki bussiin ja siihen tulee joku kauhee teinilauma. Et älkää pliiis sanoko mitään!

Toinen erityisen paljon mainintoja saanut paikka oli peruskoulu. Nuorten kokemukset sieltä kuitenkin vaihtelivat suuresti. Osa ei ollut törmännyt peruskoulussa vihapuheeseen juuri lainkaan, kun taas toiset olivat kokeneet sitä hyvinkin paljon ja rajusti. Tähän vaikutti nuorten erilainen kulttuuritausta tai valtavirrasta poikkeava habitus. Koulu koettiin kuitenkin pääsääntöisesti turvallisesti paikaksi.

Alaluokilla just haukuttiin jotain neekeri, manne, romani. Kaikkee tommosta ja mun perhettä sanottiin terroristeiks... Se oli se perus.

Sitä haukuttiin vammaseks ja kehariks.

Ylä- ja alakoulussa ei olla niin henkisesti kehittyneitä, et kaikki on aina niin noloo ja jos joku on vähänki erilainen, se on nolo.

Haastatteluissa mainittiin pariin otteeseen myös koti vihapuheen ilmenemisaikkana. Siellä esiintyi erityisesti tyttöjä solvaavaa tai vähättelevää kielenkäyttöä sekä ulkonäön arvostelua. Liialliseksi koettu meikkaaminen saattoi aiheuttaa huorittelua tai lievästi pömpöttävä maha saattoi aikaansaada kehotuksia lähteä lenkille. Nuorten mielestä ihmiset eivät ymmärrä, ettei heillä ole mitään oikeutta tulla kommentoimaan toisen kehoa tai ylipäätään ulkonäköä. Heidän mukaansa seksistinen vihapuhe on juurtunut syvälle ja mallit sen käytölle tulevat usein juuri kotoa tai kaveripiiristä.

Vihapuheen ilmenemispaikeista puhuttaessa, eniten puhetta herätti verkkomaailma. Nuorten kertoman mukaan, Internetissä esiintyvän vihapuheen määrä on huolestuttavan korkea ja se on siellä hyvin näkyvää. He kokevat, että tilanne on karannut käsistä erityisesti sosiaalisessa mediassa ja sen eri sovelluksissa. Isoimmaksi ongelmaksi he kokivat Internetin anonyymiteetin eli keinon, jolla ihmiset voivat kommentoida ja haukkua valeprofiilien kautta tai täysin nimettöminä ja kasvottomina. Osa sovelluksista vaatii rekisteröitymisen, mutta aitoa henkilöllisyyttä on vaikea todentaa.

Nuoret kokevat, että Internetin vihapuheeseen on vaikea puuttua. Verkossa on helppo lietsoa vihaa ja saada aikaan riitoja. Heidän mielestään tarvittaisiin enemmän valvontaa ja tiukempaa rekisteröintiä. Yleisesti käytettyjä sovelluksia olivat muun muassa Snapchat, Instagram ja Youtube. Täysin anonyymien viestien lähettäminen onnistuu ASKfm-, Tellonym- ja Sarahah -sovellusten kautta. Internetissä tapahtuvan vihapuheen koettiin lisäävän turvattomuuden tunnetta, koska se tunkeutuu koteihin erilaisten mobiililaitteiden välityksellä, eikä koskaan tiedä kuka tarkkailee ja mitä kautta.

Se on kurja, et sitä on niinku melkein joka paikassa.

Netissä sitä on paljon. Se on jotain katastrofaalista!

Netissä varsinkin, on helppo heittää joku sarkastinen kommentti, vaikka jonkun kuvaan. Mut se on sillein helposti väärinymmärrettävissä oleva.

Netissä näitten kiusaajien on helpompi puhua ja haukkua, kun saa laittaa anonyymina.

5.4 ”Joukossa on helppo huudella” - Vihapuhetta käyttävät

Nuorten kertoman mukaan, vihapuhetta käyttävät erityisen paljon Internetissä anonyymiteetin suojassa tai valeprofiilin takana olevat ihmiset. Nuoret kokivat, että näiden ihmisten tarkoituksena on satuttaa ja saada aikaan paha mieltä sekä huonoa itsetuntoa. He haluavat ”trollata” eli tahallaan ärsyttää ja provosoida muita ihmisiä sekä saada aikaan voimakkaita vastareaktioita. Nuorten kokemuksen mukaan näiden trollaajien kommentit kannattaa jättää omaan arvoonsa, eikä niihin kannata vastata, koska se vain yllyttää niitä lisää.

Siel on helpompi puhua ja haukkua, kun saa laittaa anonyymina.

Et Tellonym ja Sarahah on sellasia, missä voi anonyymisti laittaa ja siellä on kyllä paljon vihapuhetta.

Vihapuhetta oli koettu myös aikuisten taholta niin kasvatusten kuin Internetissäkin. Nuoret olivat jopa yllättyneitä siitä, miten paljon aikuiset käyttävät solvaavaa ja alentavaa kieltä Internetissä ja haukkuvat erilaisia tai eri tavoin ajattelevia ihmisiä. Esimerkiksi Facebookin ryhmät tai iltapäivälehtien kommenttipalstat koettiin paikoiksi, missä aikuiset kirjoittelevat aliarvoisia juttuja. Nuorilta huonoa käytöstä jopa odotetaan. Useampi nuori, sukupuolesta riippumatta, mainitsi välttelevänsä baarien edustoja, koska ulos tupakalle tulevat humalaiset miehet koettiin uhkaaviksi ja pelottaviksi.

Puolet vanhemmat miehet huuteli törkeitä siitä vastapäisestä baarin pihasta.

Et semmosia herjaavia ehdotuksia on kyl tullut.

Nuorten puheissa korostui vahvasti myös kauppakeskuksiin kerääntyneet nuorisojoukot. Teinilaumat saattavat käyttäytyä arvaamattomasti ja huudella toisten ihmisten perään kommenttia ulkonäöstä tai kulttuuritaustasta. Isot ympäröivät kaveriporukat yllyttävät toimimaan ja puhumaan tyhmästi. Pari nuorta kertoi tuttujensa joutuneen myös pahoinpideltyksi eräässä ostokeskuksessa, minne nuoret erityisesti kokoontuvat. Nuorten kokeman mukaan, vihapuhetta käyttävät niin maahanmuuttajanuoret kuin kantasuomalaisetkin sekä muut vähemmistöryhmät.

Siellä pyörii niitä nuorisolaumoja ja ne voi huudella vaikka mitä.

Just siellähän ne teinit kokoontuu.

Et ne (nuoret) saattaa tosi törkeitäkin juttuja huudella perään.

Osa oli kokenut rasistista ja solvaavaa käytöstä myös vanhusten taholta. Nuorten mukaan he kohdistivat vihapuhetta erityisesti ulkomaalaistaustaisiin ja ylipäättään ulkonäöllisesti poikkeaviin ihmisiin. Vanhukset käyttivät sanojen lisäksi myös kyynäpöytänsä, esimerkiksi jonossa tönimiseen. Osa nuorista sanoi ymmärtävänsä vanhusten käytöstä paremmin, koska heillä saattoi olla vaikka jokin sairaus, jonka vuoksi he eivät ymmärrä omaa käyttötään. Nuoret myös tiedostivat, että vanhukset ovat kasvaneet eri aikakautena, jolloin rasismi oli hyväksytympää. Ne nuoret, joihin vanhukset olivat kohdistaneet vihapuhetta suoraan, eivät olleet niin ymmärtäviäisiä ja he ihmettelivät, että miksi nuorten pitäisi kunnioittaa heitä, jos he eivät kunnioita muita.

No, kyllä mä vanhukset ymmärrän, ku oon ollut harjottelussa vanhainkodilla. Muistisairaat ei välttämättä tajuu, mitä ne sanoo.

Joidenkin nuorten kaveripiireissä käytettiin myös vihapuhetta ja sen koh-teiksi joutuivat välillä tuntemattomat ihmiset, mutta useimmiten omat ka-verit. Jälleen kerran korostui tyttöihin kohdistuva seksistinen puhe eli ka-verit huorittelevat toisiaan jatkuvasti, myös tytöt keskenään. Poikien kes-ken puolestaan homotellaan. Haastateltuja nuoria tämä käytös kuitenkin häiritsi ja siitä haluttiin pois. Vihapuhetta olivat käyttäneet myös muuta-mien nuorten naapurit sekä parin nuoren kohdalla perheenjäsenet.

Sitä huoraa vaan tulee. Et ku sitä kuulee nykyään niin paljon.
Tosi nuoretkin käyttää.

Naapuri sano mua aina ohimennen saatananpalvojaks.

5.5 ”Mä tiän et siihen puututaan siellä” - Nuorisokeskustoiminta

Merkittävä osa nuorista oli todistanut vihapuhetta tai joutunut sen koh-teeksi nuorisokeskuksella. He kuitenkin korostivat, että tilanteet olivat pa-ria kertaa lukuun ottamatta, tapahtuneet ohjaajien silmien ja korvien ulot-tumattomissa. Osa nuorista koki, että nuorisokeskuksissa on omia kuppi-kuntia ja ulkopuolisten voi olla vaikea tulla ja löytää paikkaansa siellä. Haastatteluista tuli ilmi myös se, että nuorisokeskuksilla käyvät nuoret käyttävät vihapuheeksi luokiteltavaa kieltä lähinnä ulkona tai paikoissa, missä valvovia aikuisia ei ole läsnä.

Oon törmännyt täälläkin, mutta nykyään vähemmän.

Kyllä siihen puututaan, mutta aikuiset ei oo aina kuulemassa.

Se oikee haukkuminen tapahtuu nuorisokeskuksen ulkopuo-
lella.

Kaikki haastatellut nuoret kokivat, että kuultuun vihapuheeseen on aina puututtu nuorisokeskuksilla. Aika ajoin ohjaajat ovat soitelleet myös nuor-ten koteihin, mikäli käytös on ollut erityisen loukkaavaa tai huolestuttavaa. Nuoret myös kokivat, että nuoriso-ohjaajien kanssa pystyi purkamaan epä-miellyttäviä tilanteita niin, etteivät asiat jääneet vaivaamaan pidemmäksi aikaa. Heistä oli erityisen tärkeää, että ohjaajat keskustelevat sekä vihapu-heen uhriksi joutuneen että myös sitä käyttäneen nuoren kanssa; myös koulussa tai ulkona tapahtuneisiin tapahtumiin oli palattu nuoriso-ohjaa-jien kanssa.

Joku tämmönen nuorisotila voi olla ainut turvapaikka.

Mulla on turvallinen olo ite tulla tänne just semmosena, mitä
mä niinku oon.

Nuorisokeskukset koettiin turvallisiksi paikoiksi, minne uskaltaa tulla täysin omana itsenään. Turvallisuuden tunnetta korosti nimenomaan se, että

nuoret tiesivät, että huonoon käytökseen puututaan. He kokivat nuoriso-ohjaajien olevan ammattitaitoisia ja kykeneviä hoitamaan myös haastavampia riita- ja kiusaamistapauksia. Yksi nuori korosti sitä, ettei työ sovi kaikille, koska siinä pitää osata lähestyä ihmisiä sydämellisesti ja olla samaan aikaan jämpä. Nuoriso-ohjaajilta odotettiin myös hyvää ihmisten lukutaitoa, jotta he osaisivat lähestyä erilaisia ihmisiä oikealla tavoin.

5.6 ”Pyrittäs niinku ennakkoluuloja vähentämään” - Hyvät toimintamallit

Nuoret toivoivat aikuisilta uskallusta toimia ja puuttua vihapuheeseen rohkeasti. Heidän mielestään tilanteita tulisi lähestyä ystävällisen rauhallisesti, ilman syyttelyä, mutta ollen kuitenkin napakka. Aikuisen pitää näyttää olevansa tosissaan ja erityisen tärkeäksi koettiin se, että nuorta uskotaan, kun hän tulee kertomaan kohtaamastaan vihapuheesta. Missään tapauksessa tilannetta ei saisi vähätellä, eikä päästää jatkumaan.

Et ne, ”se oli vaan läppäjutut”, ei menis millään tavalla läpi.

Ottais sen vakavasti ja et puuttuu siihen asiaan heti. Et sitä ei jätetä siihen tai työnnetä sivuun.

Haastatellut nuoret korostivat sivistyneisyyden merkitystä vihapuheen kitkemisessä. Tietämättömyys ruokkii ennakkoluuloja ja toisia loukkaavaa käytöstä. Nuoret toivoivat muun muassa kokemusasiantuntijoiden vierailuja sekä säännöllisiä monikulttuurisuuspäiviä kouluihin, joiden avulla nuoret ja aikuiset pääsisivät tutustumaan erilaisiin tapoihin, perinteisiin ja ruokiin. Myös alakulttuureihin tutustuminen koettiin tärkeäksi sekä ylipäätään tietoisuuden levittäminen, jotta asioista pystyttäisiin puhumaan avoimesti ja ihmiset aidosti ymmärtäisivät tekojensa sekä sanojensa vaikutuksen. Yläkoulujen tukioppilastoiminta sekä alakoulujen kummioppilastoiminta koettiin hyviksi työkaluiksi, joita olisi hyvä kehittää vielä pidemmälle. Kiva-koulusta nuorilla ei ollut hyviä kokemuksia.

Nuoret näkivät yhdessä tekemisen voiman ja mahdollisuudet. Heidän mielestään esimerkiksi rasistisen käytöksen taustalta löytyy usein pelko erilaisuutta kohtaan. Tämän vuoksi koulussa olisi tärkeää saada erilaisia ja eri taustoista tulevia lapsia ja nuoria tutustumaan ja ystävystymään toisiinsa, mitä aikaisemmassa vaiheessa, sen parempi. Haasteeksi koettiin kotoa saadut käytösmallit.

Pienestä pitäen lapsille pitäis opettaa erilaisuudesta.

Sivistyminen olis kätevä tapa.

Pari nuorta ilmaisi myös epäilyksensä siitä, että onko aikuisillakaan loppujen lopuksi keinoja vihapuheen kitkemiseen. Vaikka koulu koettiin pääosin turvalliseksi paikaksi, oli muutamalla nuorella huonoja kokemuksia opettajien toimintatavoista. Opettajat olivat käyttäytyneet välinpitämättömästi

ja tuoden esille omaa asenteellisuuttaan erilaisuutta kohtaan. Tämän vuoksi olisi tärkeää, että myös opettajia koulutettaisiin ja he olisivat tilanteiden ja ajan tasalla.

Se mejän koulun opettaja vaan sano: ”et kyllä sä pärjää!”
Eikä tehny mitään.

Kaikki nuoret kokivat tilanteen haastavaksi, koska niin suuri osa vihapuheesta jää huomaamatta ja ilmoittamatta. Sen vuoksi juuri ihmisten yleinen sivistäminen ja heidän saattamisensa uusien ja erilaisten kulttuurien äärelle koettiin tärkeäksi keinoksi. Internetin sovelluksiin toivottiin myös tiukempaa valvontaa ja sitä, ettei sinne voisi kirjoitella anonyymisti. Nuoret toivoivat myös vihapuhetta ja muuten sopimatonta kieltä käyttävien käyttäjien blokkauksesta sosiaalisen median kanavilta sekä lisää suodattamia palveluihin, ettei vihapuhe pääsis läpi.

5.7 ”Se vaivaa edelleen” - Tunteet

Valtaosa nuorista koki vihapuheen loukkaavaksi ja ahdistavaksi. Se tuntuu heistä pahalta ja sitä alkaa helposti itsekkin uskomaan siihen, mitä muut sanovat sinusta. Silloin alkaa helposti miettimään, ettei kelpaa muille ja itse-tunto laskee. Vihakommentit ovat usein hyökkäviä, aggressiivisia ja niissä korostetaan toisen ihmisen huonoutta ja alempiarvoisuutta. Välillä nuoria oli jopa kehoitettu tappamaan itsensä.

Nuorten kertoman mukaan, vihapuhe eristää, sen myötä voi muuttua araksi ja jopa vainoharhaiseksi erilaisia sosiaalisia tilanteita ja paikkoja kohtaan. Vihapuhetta käyttäviä ihmisiä alkaa myös välttelemään, mutta sekin voi olla haasteellista, jos kyseiseen henkilöön tai henkilöihin törmää päivittäin vaikkapa koulussa. Yksi nuori sanoikin, että kun tutulta tulee vihapuheeksi luokiteltavaa kommenttia, niin se sattuu eniten.

Toiset ei tajua miten sanat satuttaa.

Se menee ihon alle.

Tulee sellasia ahdistusviboja.

Haastatteluista ilmeni rasismien ja vihapuheen nostattamat tunteet nuorten kaveripiireissä. Osa nuorista koki, ettei asioista voi keskustella eri tavoin ajattelevien kavereiden kanssa, koska aina syntyy riitoja ja tunteet nousevat pintaan. Samalla aiheesta puhuminen koettiin kuitenkin tärkeäksi, koska tilanne niin Suomessa kuin maailmallakin on muuttunut ahdistavammaksi ja ääriajattelu on lisääntynyt.

5.8 ”Oon ollut aika paha suustani” - Nuoren oma toiminta

Nuoret kertoivat hyvin avoimesti myös omasta kielenkäytöstään. Valtaosa heistä myönsi käyttäneensä vihapuheeksi luokiteltavaa puhetta jossain vaiheessa omaa lapsuuttaan ja nuoruuttaan. Nuorista tuntui pahalta, että he olivat joskus toimineet niin, mutta he kokivat samalla kasvaneensa ja muuttuneensa niistä ajoista. Osa myönsi olleensa täysin tietämättömiä ja välinpitämättömiä siitä, minkälaisista kieltä he suustaan päästivät. Moni kertoi myös kaveriporukan tuomien ryhmäpaineiden olleen syynä huonoon käytökseen.

Kyllä mä koen myös olevani syyllinen vihapuheeseen.

Välillä on vaikea hillitä tuota suuta.

Pitäis pystyä vähintään pyytämään anteeks.

Haastatellut nuoret kokivat huolta tämän päivän lapsista ja nuorista, koska solvaavan puheen määrä on heidän mielestään nousussa. Keskustelu palasi tässä kohtaa ennaltaehkäisevään toimintaan ja keinoihin, joilla vihapuhetta pystyttäisiin kitkemään esimerkiksi kouluympäristöistä. Liialliset rajoitukset ja säännöt lisäävät nuorten mielestä kapinointia, joten lähestymistavan pitäisi olla sellainen, että nuoret itse oivaltaisivat vihapuheen tyhmyyden ja ikävät vaikutukset.

Aina vaan yhä nuoremmat ja koko ajan vahvemmillä sanoilla ja teoilla.

6 JOHTOPÄÄTÖKSET

Haastattelututkimuksessa koottiin yhteen nuorten kertomuksia vihapuheesta. Tutkimuksen kautta saatiin vastauksia kysymykseen: mitä nuorisokeskusnuoret kertovat vihapuheesta? Kysymys on yksinkertainen ja se antoi hyvin tilaa nuorten pohdinnolle ja kokemuksille. Aihepiiri ja haastattelukysymykset johdattelivat keskustelua vihapuheen teemoihin, mutta tutkimuksen tarkemmat sisällöt ja kategoriat muodostuivat nuorten omista kertomuksista, ajatuksista sekä johtopäätöksistä.

Kategoria-analyysin avulla aineistosta kävi selkeästi ilmi, kuinka yleistä vihapuhe on. Usein ei vain tiedosteta, että kyseessä voisi olla vihapuhetta. Tutkimusaineistossa esiintyi kaikkein eniten vihapuheen ilmenemismuotoja eli sanoja ja tapoja millä sitä ilmaistaan. Haastatellut nuoret tiedostivat, että kyseessä on rasistista, väheksyvää ja solvaavaa puhetta, jolla halutaan provosoida ja satuttaa erilaisiksi koettuja ihmisiä ja ihmisryhmiä. He huomioivat hyvin myös sanattoman ja epäsuoran viestinnän vaikutuksia.

Nuorten kertomuksista kävi ilmi, että vihapuheen kohteiksi päätyvät useimmiten ulkomaalaistaustaiset tai tummemman ihonvärin omaavat ihmiset. Erilaiseksi koettu ulkonäkö herättää huomioita ja saa helposti aikaan solvaavaa kielenkäyttöä. Nuorten kokemusten mukaan, myös sukupuolivähemmistöt kokevat erityisen paljon vihapuheeksi luokiteltavaa käytöstä. Huomioitavaa oli myös tyttöihin kohdistuvan seksistisen vihapuheen määrä.

Vihapuheen yleisimmiksi fyysisiksi ilmenemispaikoiksi erottautuivat Tampereen keskustan alue sekä ostoskeskukset. Peruskoulut koettiin myös paikoiksi, missä vihapuhetta esiintyy suhteellisen paljon. Olipa kyseessä bussimatka tai baarin ohitse kulkeminen, saattaa siellä olla ihmisiä tai ihmisryhmiä, jotka saattavat käyttää loukkaavaa vihapuhetta. Nuoret kokivat erityisesti ilta-ajan turvattomaksi. Myös koti voi olla paikka, missä nuoret kohtaavat vihapuhetta.

Vihapuheen ilmenemispaikoista Internetin verkkomaailma nousi keskusteluissa esille kaikkein useimmiten. Vihapuhe pääsee tulemaan hyvinkin lähelle älypuhelimissa olevien sosiaalisten sovellusten kautta ja käyttäjillä on mahdollisuus esiintyä siellä erilaisten valeprofiilien tai anonymiteetin suojassa. Nuoret kokivat, että Internetissä esiintyvän vihapuheen määrä on huolestuttavan suurta ja sen pois kitkemiseksi tarvitaan tehokkaampia keinoja ja rajoituksia.

Nuorten mukaan, vihapuhetta käyttävät eniten juuri Internetissä olevat tuntemattomat ihmiset. Tämän lisäksi mainittiin erityisesti myös aikuiset miehet ja nuorisojoukot. Nuoret kokivat, että ryhmissä liikkuvat ihmiset käyttivät vihapuhetta herkemmin, kuin yksittäiset henkilöt. Osa nuorista oli kohdannut vihapuhetta myös vanhusten taholta sekä lähellä olevilta ihmisiltä, kuten naapureilta tai oman perheen jäseniltä.

Tutkimuksella haluttiin myös selvittää sitä, ovatko nuoret kohdanneet vihapuhetta Tampereen kaupungin nuorisokeskuksilla. Nuorten vastauksista tuli ilmi, että merkittävä osa oli kohdannut vihapuhetta siellä; osa oli joutunut sen kohteeksi ja osa oli todistanut sen käyttöä. Nuoret kuitenkin kokivat, että vihapuheeseen oli puututtu, mikäli ohjaaja oli tietoinen tilanteesta. Asioita oli myös käsitelty jälkikäteen, jos vihapuheen käytöstä oli saatu tietoa myöhemmin. Nuorisokeskukset koettiin pääosin turvallisiksi paikoiksi, minne uskaltaa mennä täysin omana itsenään.

Tutkimusaineistosta kävi selvästi ilmi vihapuheen aiheuttamat ikävät tunteet nuorilla. Se voi ahdistaa ja satuttaa sekä laskea nuoren itsetuntoa. Vihapuheen kohteeksi joutuminen voi aiheuttaa myös arkuutta ja eristäytymistä muista ihmisistä. Sillä voi olla myös kauaskantoisempia vaikutuksia, jos puheisiin alkaa uskomaan itsekin.

Hyvien toimintamallien jäsenkategoriassa korostui tietoisuuden levittämisen sekä avoimen keskustelun merkitys vihapuheen ennaltaehkäisyssä.

Sitä kautta ihmisille voi syntyä ymmärrystä sanojen voimasta ja vaikutuksista. Nuoret haluaisivat tuoda kouluihin myös monikulttuurisuuspäiviä sekä kokemusasiantuntijoita. Aikuisilta nuoret toivoivat rohkeutta puuttua kiusaamiseen ja vihapuheeseen, ystävällisesti mutta napakasti.

Nuoret kertoivat rehellisesti myös omasta kielenkäytöstään erilaisiksi tai ärsyttäväksi koettuja ihmisiä kohtaan. Valtaosa heistä myönsi käyttäneensä vihapuheeksi luokiteltavaa puhetta. Syiksi he mainitsivat muun muassa ryhmäpaineet ja tietämättömyyden sekä kokemattomuuden. Kaikki vihapuhetta käyttäneet nuoret kokivat muuttuneensa, eivätkä he enää viime aikoina olleet käyttäneet sitä omassa puheessaan.

7 POHDINTA

Ajatuksista syntyy puhetta ja puhetta seuraavat usein teot. Mikäli ajatukset ovat täynnä ahdasmielisyyttä, pelkoa ja tietämättömyyttä, voi se johtaa vihaan ja vihapuheeseen. Vihapuheessa on voimaa, koska sillä voidaan yllyttää vihamielisiin tekoihin ja väkivaltaan. Vihapuhe puhuttaa edelleen ja puhuttaa varmasti vielä jatkossakin. Siitä on tullut arkea myös monelle nuorelle ja sen vaikutukset näkyvät ja tuntuvat heidän elämässään. Minkälaista on elämä, missä pitää aina pelätä toisten ihmisten sanomisia tai tekemisiä ja minkälaiset vaikutukset sillä on lasten ja nuorten kasvuun ja kehitykseen.

Tutkimuksen kohteena olleista nuorisokeskusnuorista suurin osa oli kokenut itsekin vihapuhetta ja he kaikki olivat todistaneet sitä jossain muodossa. Nuorten pohtiessa taustoja ja syitä vihapuheella, tuli esille monia tärkeitä ja kehittämisen tarpeessa olevia epäkohtia. Yksi näistä oli vihapuheen arkipäiväistyminen. Nuoret ilmaisivat huolestuneisuuttaan siitä, miten ajattelemattomasti, rumasti ja loukkaavasti ihmiset puhuvat toisilleen; jopa pienet lapset. Lasten kohdalla se kertoo enemmän kotioloista ja läheisten ihmisten antamasta esimerkistä. Se, että kaveriporukoissa huoritellaan ja homotellaan toisia päivittäin, kertoo loukkaaviksi tarkoitettujen sanojen merkityksien katoamisesta ja muuttumisesta tai puhtaasti ajattelemattomuudesta ja välinpitämättömyydestä.

On selvää, että vihapuhe satuttaa niitä, keihin sitä kohdistetaan. Nuorten vastaukset vahvistivat viimeisimmän kouluterveyskyselyn (THL 2017a) tuloksia. Vihapuheesta ei aina edes viitsitä kertoa aikuisille, erityisesti kouluissa, koska se koettiin turhaksi. Tämä on huolestuttava ilmiö ja se vaatisi tarkempaa tutkimusta ja kehittämistyötä kouluissa. Nuoret itse kokivat tukioppilas- ja kummioppilastoiminnan hyväksi keinoiksi ennaltaehkäistä ja puuttua vihapuheeseen kouluissa. Näitä toimintamalleja olisi hyvä jatkaa ja kehittää vielä pidemmälle. Ne eivät kuitenkaan ole ratkaisuja siihen, että

niin monet nuoret kokevat koulujen henkilökunnan välinpitämättömiksi vihapuheen suhteen. Kertooko tämä heidän omista asenteistaan erilaisuutta kohtaan vai siitä, etteivät he jaksa välittää?

Nuorten vastauksista ilmeni selvästi myös se, että vihapuheen kohteeksi joutuu usein paikoissa, mistä puuttuvat välittävät ja tarpeeksi rohkeat aikuiset. Toki ostoskeskukset, keskusta ja koulut ovat täynnä aikuisia ihmisiä, mutta kiinnostaako heitä siellä tapahtuvat asiat ja uskaltavatko he puuttua niihin. Moni aikuinenkin saa osakseen vihapuheeksi luokiteltavaa huutelua ja kohtelua niin ostokeskuksissa kuin muissakin toimintaympäristöissä. Nuorten pariin jalkautuvan työn merkitys korostuu tässä entistä vahvemmin ja sitä kaivattaisiin selkeästi enemmän. Tässä olisi yhteistä työkenttää monille nuorten parissa toimiville toimijoille.

Nuorisokeskustyön ja nuoriso-ohjaajan työn näkökulmasta, on tärkeää tiedostaa, että vihapuhetta esiintyy mitä luultavimmin kaikilla tiloilla. Vaikka haastatellut nuoret kertoivat, että siihen puututaan, kertoivat he myös, että sitä tapahtuu. Kaikkea ei pysty aina näkemään ja kuulemaan. Samalla on hyvä miettiä, että tunnistavatko ohjaajatkaan kaikkia vihapuheen ilmenemismuotoja. Vihapuhe kertoo yhteiskunnassa vallitsevista asenteista ja nuorisotyön tehtävänä on edistää yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa omalla toiminnallaan. Tämän vuoksi myös vihapuheen kitkeminen pois nuorisokeskuksilta kuuluu nuoriso-ohjaajien työnkuvaan.

Verkkokeskusteluissa vilisee vihapuhetta ilman, että sitä tarvitsee edes etsiä. Kuten nuoretkin asian ilmaisivat, tilanne on todellakin karannut käsistä Internetin eri sivustoilla ja sovelluksissa. Kuinka moni verkossa solvauksia jakeleva ihminen pystyisi sanomaan samat asiat kasvotusten toiselle ihmiselle. Kirjoittaminen, vieläpä anonyymisti, on niin helppoa, mutta kuinka paljon pahoinvointia ”trollamisesta kiksejä” saava henkilö aiheuttaa kirjoituksillaan. Nuoretkin kertoivat, kuinka vihapuheen tuomat ikävät tunteet saattavat jäädä mieleen pitkiksi ajoiksi. Opinnäytetyötä varten haastatettujen nuorten kokemukset tukivat hyvin tutkimuksessa aiemmin esitellyn Hate communities -verkkotutkimuksen tuloksia.

Vihapuhe ei jää pelkästään verkkoon, koska se tunkeutuu älylaitteiden välityksellä kaikkialle, samalla satuttaen sen kohteeksi joutuvia. Haasion (2013, 59) mukaan liiallinen sosiaalisen median kieltäminenkin ei ole vastaus, koska silloin nuorilta rajattaisiin heidän sosiaaliset kontaktinsa minimiin. Sen sijaan nuoria pitäisi opettaa toimimaan oikein ja järkevästi sosiaalisessa mediassa. Olen asiasta samaa mieltä. Pitää ymmärtää, että maailma on muuttunut, eikä liialliset rajoitukset saa aikaan muuta kuin kapiinointia. Tärkeämpää olisi kasvattaa aidosti ajattelevia ja toiset huomioon ottavia lapsia ja nuoria.

Haastatellut nuoret vaikuttivat olevan hyvin tasalla siitä, mistä vihapuheessa on kyse ja missä sitä esiintyy. Oli myös mielenkiintoista, kuinka avoimesti he kertoivat omasta negatiivisesta käytöksestään toisia ihmisiä

kohtaan. Ryhmäpaineiden voima on kova ja saa nuoret tekemään tyhmyyksiä aika ajoin. Heidän puheissaan korostui sanomana se, että tietämättömyys lisää suvaitsemattomuutta. Uusiin, erilaisiin asioihin, ihmisiin ja tapoihin tutustuminen tekisi varmasti kaikille hyvää.

Erilaisia vihapuhetta ja kiusaamista vastaan taistelevia hankkeita, kampanjoita ja liikkeitä perustetaan aika ajoin. Ongelma on, etten itsekään nuorisohjaajana, ole ollut niistä tarpeeksi tietoinen. Instagramin työprofiilissa seurasi Ei vihapuheelle -liikkeen profiilia takaisin, mutta tietoisuus kampanjan olemassaolosta jäi silti puutteelliseksi. Mikäli kampanjoita aloitetaan, pitäisi pitää huoli myös niiden saavuttavuudesta. Toisaalta eri viestintäkanavista tulvivan informaation seasta on haastavaa huomata ja löytää ne oikeasti tärkeät jutut.

Halusin tutkimuksellani selvittää vihapuheen näkyvyyttä ja roolia tämän päivän nuorisokeskusnuorten parissa. Vastaukset olivat silmiä avaavia, mutta toisaalta myös odotettavia, koska ihmisten puheet heijastavat ympäröivää yhteiskuntaa ja maailmaa niin selvästi. Ihmiset ovat muuttuneet monella tapaa avarakatseisimmiksi ja erilaisuutta arvostaviksi, mutta toisaalta yhä löytyy myös ihmisiä ja ihmisryhmiä, jotka kokevat kaiken vieraan ja erilaisuuden uhkana. Tutkimuksen myötä minulla oli mahdollisuus kuulla vihapuheesta nuorten näkökulmasta ja sain myös monia kehittämisideoita heidän kauttaan. Nuorilta saatu tieto oli arvokasta ja hyödyllistä ja se palvelee kaikkia nuorten parissa työtä tekeviä.

LÄHTEET

- Aaltonen, M., Ojanen, T., Vihunen R. & Vilén, M. (1999). *Nuoren aika*. Porvoo: WSOY.
- Alasuutari, P. (2007). *Laadullinen tutkimus*. 3. uudistettu painos. Tampere: Vastapaino.
- Emcke, C. (2017). *Vihaa vastaan*. Tampere: Vastapaino.
- Ei vihapuheelle -liike. (2015). Haettu 15.11.2018 osoitteesta <http://eiviha-puheelle.fi/>
- Eskola, J. & Suoranta, J. (2005). *Johdatus laadulliseen tutkimukseen*. Jyväskylä: Gummerus kirjapaino Oy.
- Haasio, A. (2016). *Koukussa nettiin. Lapset, nuoret ja verkon vaarat*. Helsinki: BTJ Finland Oy.
- Haasio, A. (2013). *Netin pimeä puoli*. Saarijärvi: Saarijärven Offset Oy.
- Hirsjärvi, S. & Hurme, H. (2008). *Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö*. Helsinki: Yliopistopaino.
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. (2014). *Tutki ja kirjoita*. Porvoo: Bookwell Oy.
- Hjelt–Putilin, P. (2005). *Turvallisuutta viestinnästä. Kommunikaatio haastavissa asiakas- ja palvelutilanteissa*. Helsinki: Edita Prima Oy.
- Jokinen, A., Juhila, K. & Suoninen, E. (2012). *Kategoriat, kulttuuri & moraalit: johdatus kategorianalyysiin*. Tampere: Vastapaino.
- Jokisalo, J. & Simola, R. (2010). *Kulttuurisia kohtaamisia*. Juva: Bookwell Oy.
- Jyväskylän yliopisto. (n.d.) Sosiaalinen media. Haettu 2.3.2018 osoitteesta <http://kans.jyu.fi/sanasto/sanat-kansio/sosiaalinen-media>
- Kaakinen, M. & Oksanen, A. (2017). *Jakautuuko Suomi? Osa 10: Verkkovihasta tuli Suomessa valtavirtailmiö*. Haettu 19.11.2018 osoitteesta <https://koneensaatio.fi/jakautuuko-suomi-osa-9-verkkovihasta-tuli-suomessa-valtavirtailmio-suomi-muistuttaa-yhdysvaltoja-enemman-kuin-euroopan-maita/>
- Neuvonen, R. (2015). (toim.) *Vihapuhe Suomessa*. Porvoo: Bookwell Oy.
- Nikander, P. (2010). *Jäsenkategoria-analyysi ja haastattelun kulttuuriset järjestykset*. Teoksessa Ruusuvoori, J., Nikander P. & Hyvärinen, M. (toim.) *Haastattelun analyysi*. Tampere: Vastapaino.

Oikeusministeriö. (2016). *Selvitys: Vihapuhe vaikuttaa uhrin turvallisuuden tunteeseen*. Haettu 2.10.2018 osoitteesta. http://oikeusministerio.fi/artikkeli/-/asset_publisher/selvitys-vihapuhe-vaikuttaa-uhrin-turvallisuuden-tunteeseen

Opetus- ja kulttuuriministeriö. (2017). Sitoudun torjumaan vihapuhetta. Haettu 15.11.2018 osoitteesta <http://torjunvihapuhetta.fi/>

Poliisi. (2017). Poliisin vihapuhetutkintaryhmä puuttuu netissä tapahtuviin, rikoksen tunnusmerkit täyttäviin ylilyönteihin. Haettu 27.11.2018 osoitteesta <https://www.poliisi.fi/poliisihallitus/tiedotteet/1/0/poliisin-vihapuhetutkintaryhma-puuttuu-netissa-tapahtuviin-rikoksen-tunnusmerkit-tayttaviin-ylilyonteihin-58595>

Post, R. (2009). *Hate Speech*. Teoksessa Hare, I. & Weistein, J. (edit.) *Extreme Speech and Democracy*. New York: Oxford.

Pöytäri, R., Haara, P. & Raittila, P. (2013). *Vihapuhe sananvapautta kaaventamassa*. Tampere: Suomen Yliopistopaino Oy, Juvenes Print.

Robert, A. (2005). *Internetin keskustelukulttuurit. Tutkimus Internet-keskusteluryhmien viesteissä rakentuvista puhetavoista, tulkinnoista ja tulkinnan kehyksistä kommunikaatioyhteiskunnassa*. Joensuun Yliopisto. Haettu 19.11.2018 osoitteesta http://epublications.uef.fi/pub/urn_isbn_952-458-705-X/urn_isbn_952-458-705-X.pdf

Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. (2006). *KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto*. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. Haettu 20.1.2018 osoitteesta <https://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kvali/sisallys.html>

Soronen, S. (2017). *#Emmevaikene. Mitä on vihapuhe ja miten se liittyy sukupuoleen?* THL, Tasa-arvotiedon keskus. Haettu 14.10.2018 osoitteesta https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/135444/URN_ISBN_978-952-302-940-8.pdf?sequence=1

Suomen Mielenterveysseura. (2018). Viha. Haettu 24.11.2018 osoitteesta <https://www.mielenterveysseura.fi/fi/mielenterveys/itsetuntemus/tunteeet/viha>

Nuorten Tampere. (2018). Haettu 1.5.2018 osoitteesta. <http://www.nuortentampere.fi>

THL. (2017a). Kasvu ympäristön turvallisuus. Haettu 2.3.2018 osoitteesta <https://thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/tutkimustuloksia/kasvu-ympariston-turvallisuus>

THL. (2017b). Seksistinen vihapuhe. Haettu 2.3.2018 osoitteesta <https://thl.fi/fi/web/sukupuolten-tasa-arvo/hyvinvointi/sukupuolistunut-vakivalta/sukupuolistuneen-vakivallan-muotoja/seksistinen-vihapuhe>

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. (2011). *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Vantaa: Hansaprint Oy.

Tuppurainen, K. (2012). *Vihapuhetta vai sananvapautta- katsaus vihapuheiden retoriikkaan*. Opinnäytetyö. Mikkelin Ammattikorkeakoulu.

TUTKIMUSSUOSTUMUSLOMAKE HUOLTAJALLE

Työskentelen nuoriso-ohjaajana _____ nuorisokeskuksella ja opiskelen samalla sosionomiksi Hämeenlinnan Ammattikorkeakoulussa. Tutkin opinnäytetyössäni nuorisokeskusnuorten kokemuksia vihapuheesta ja haastattelen heitä Tampereen kaupungin eri nuorisokeskuksilla. Tavoitteena on selvittää missä määrin ja minkälaisissa ympäristöissä nuoret vihapuhetta mahdollisesti kohtaavat. Haastattelut nauhoitetaan ja kaikki esiin tuleva tieto käsitellään luottamuksellisesti ja anonyymisti. Haastattelumateriaalit hävitetään opinnäytetyön valmistuttua joulukuussa 2018.

Annan täten luvan, että Kati Tuppurainen saa haastatella lastani/huollettavaani (nimi) _____ opinnäytetyötään varten.

Paikka ja aika: _____

Huoltajan nimi ja allekirjoitus sekä yhteystiedot:

_____ p. _____

email: _____

Paikka ja aika: _____

Haastattelijan nimi ja allekirjoitus sekä yhteystiedot:

_____ p. _____

email: _____

Osallistuminen on vapaaehtoista ja haastateltavalla on halutessaan oikeus keskeyttää haastattelu tai lupa perua haastatteluaineiston käyttö.

Tutkimuksen ohjaajana toimii sosiaalialan lehtori _____ Hämeenlinnan Ammattikorkeakoulusta. p. _____.

KIITOS!

TUTKIMUSSUOSTUMUSLOMAKE

Työskentelen nuoriso-ohjaajana _____ nuorisokeskuksella ja opiskelen samalla sosionomiksi Hämeenlinnan Ammattikorkeakoulussa. Tutkin opinnäytetyössäni nuorisokeskusnuorten kokemuksia vihapuheesta ja haastattelen heitä Tampereen kaupungin eri nuorisokeskuksilla. Tavoitteena on selvittää missä määrin ja minkälaisissa ympäristöissä nuoret vihapuhetta mahdollisesti kohtaavat. Haastattelut nauhoitetaan ja kaikki esiin tuleva tieto käsitellään luottamuksellisesti ja anonyymisti. Haastattelumateriaalit hävitetään opinnäytetyön valmistuttua joulukuussa 2018.

Annan täten luvan, että Kati Tuppurainen saa haastatella minua opinnäytetyötään varten.

Paikka ja aika: _____

Haastateltavan nimi ja allekirjoitus sekä yhteystiedot:

_____ p. _____

email: _____

Paikka ja aika: _____

Haastattelijan nimi ja allekirjoitus sekä yhteystiedot:

_____ p. _____

email: _____

Osallistuminen on vapaaehtoista ja haastateltavalla on halutessaan oikeus keskeyttää haastattelu tai lupa perua haastatteluaineiston käyttö.

Tutkimuksen ohjaajana toimii sosiaalialan lehtori _____ Hämeenlinnan Ammattikorkeakoulusta. p. _____.

KIITOS!